

6. klassi õpilaste eesti keele ja matemaatika õpitulemuste ja üldpädevuste omandamisest

MERIKE VARDJA, filosoofialitsentsiaat, TPÜ soome kirjanduse assistent

Tänavu kevadel korraldatud 6. klassi eesti keele ja matemaatika tasemetöö eesmärgiks oli hinnata II kooliastme õpitulemuste ja üldpädevuste saavutatust, pakkuda koolidele ja õpetajaile võimalust võrrelda oma ja teiste koolide õpilaste tulemusi, samuti vajaduse korral kavandada töö tulemuste põhjal muutusi riiklikus õppekavas ja õppekirjanduses.

Kontrollitavad eesti keele õpitulemused ja üldpädevused

Eesti keele tasemetööga kontrolliti õpilaste kuulamis- ja lugemisoskust, keeleteadmisi (sõnaliikide tundmine, küsimuste esitamine, vormimoodustus, lause ning fraasi äratundmine), sõnavara tundmist, ortograafiaoskust (algustäht, täheortograafia, poolitamine, interpunktsioon) ja kirjandusteadmisi (kõnekäändude ja vanasõnade tundmine). Hinnati järgmisi õpitulemusi: oskust loetust ja kuuldust olulist leida, seda oma sõnadega edasi anda ja saadud teavet kasutada; oskust tekstiga iseseisvalt töötada: esitada teksti kohta küsimusi; sõnaliikide äratundmist, oskust õigesti kasutada käände- ja pöördevorme, ainsust ja mitmust, olevikku ja minevikku; võõrsõnade tähenduse ja nende õigekirja tundmist; lause ja fraasi äratundmist; oskust kasutada suurt algustähte nimedes, teoste ja perioodikaväljaannete pealkirjades, ajaloosündmuste märkimisel; oskust kirjavahemärgistada ütet ja otsekõnet, lihtlauseid (sh koondlauseid) ja lihtsamaid liitlauseid; oskust kirjas õigesti märkida häälikupikkust, *i* ja *j*, rakendada kaashäälikuühendi põhireegleid; oskust sõnu poolitada; kõnekäändude ja vanasõnade äratundmist; oskust kirjeldada.

II kooliastmel taotletavatest üldpädevustest mõõdeti oskust hankida vajalikku teavet, seda tõlgendada ja kasutada; oskust vahet teha faktil ja arvamusel, kasutada lihtsamaid põhjustajärg- ja eesmärk-vahend-seoseid nähtuste kirjeldamisel ja seletamisel; oskust keskenduda õppeülesannete täitmisele, õpivõtete tundmist ja nende kasutamist vastavalt õppeülesande iseärasustele; oskust oma tegevust kavandada ja hinnata; oskust oma arvamust väljendada ja seda põhjendada.

Tasemetöö sooritamine ja üldtulemused

Tasemetöö sooritajaid oli 1076, neist 501 tüdrukut ja 575 poissi. Valimisse kuulusid ainult eesti õppekeelega koolid.

Tasemetöö keskmine hinne oli **3,62**, mis oli madalam kui möödunud aastal, ja keskmine punktisumma **70,35** (võimalikust 100st punktist). Sooritamise edukus (positiivsetele hinnetele sooritanud õpilasi) oli 93,03% ja kvaliteet (hea või väga hea hinde saanud õpilasi) 57,53%. Parimal klassil oli keskmine hinne 4,5 ja nõrgimal 3,0. Ainult positiivseid hindeid saanud klasse oli tänavu 21 ja töö ainult headele või väga headele hinnetele sooritanud klasse 2.

Ilmnes tulemuste seotus koolitüübiga, õpilaste arvuga klassides, õpilaste sooga

Võrdlus koolitüübiti näitas algkoolide paremust kõigi näitajate, eriti kvaliteedi osas. Lähedaste tulemustega olid gümnaasiumid ja põhikoolid (algkoolide edukus oli 96,3%, gümnaasiumidel ja põhikoolidel vastavalt 92,83% ja 93,2%), kuid põhikoolides oli võrreldes teiste koolitüüpidega heade ja väga heade hinnete osakaal märgatavalt väiksem. Ka eelmisel aastal olid algkoolid edukaimad.

Tulemuste võrdlemisel kooli asukoha järgi ilmnes, et linna- ja maakoolide tulemused oluliselt ei erine (suurlinnakoolide keskmine hinne oli 3,67, väikelinnakoolidel 3,63 ja maakoolidel 3,57). Eelmisel aastal olid suurlinnakoolide keskmised tulemused mõnevõrra paremad maakoolide tulemustest.

Tulemused erinesid eri suurusega klassides. Parimad tulemused saavutati üle 30 õpilasega klassides, kus keskmine punktisumma oli 71,77. Paremuselt järgmised olid klassid, kus õpilasi 11-20. Suurte klasside mõnevõrra paremaid tulemusi võis mõjutada asjaolu, et suurema õpilaste arvuga koolid (sh teeninduspiirkonnata koolid) asuvad maakonnakeskustes ja linnades, kus on rohkem võimalik õpilasi valida.

Tulemuste erinevus õpilasiti oli suur, nii on see olnud ka varasematel aastatel. Maksimaalset punktisummat ei saavutanud tänavu ükski õpilane, parim tulemus oli 98 punkti, madalaim 17 punkti. Tüdrukute tulemused olid poiste omadest mõnevõrra paremad, kuid mitte oluliselt. Tüdrukud said keskmiselt 73,65, poisid 67,06 punkti. Sama tendents avaldus möödunudki aastal.

Tulemuste võrdlus õpilaste veerandihinnetega kinnitas, et tasemetöö tulemused vastasid üldiselt õpetajate pandud veerandihinnetele ja peegeldasid õpilaste taset. Veerandihinnete üldkeskmine (3,81) oli ainult mõnevõrra kõrgem tasemetöö keskmisest hindest, kusjuures poiste puhul vastas tasemetöö eest saadud hinne paremini jooksva õppetöö käigus hinnatule kui tüdrukute puhul, keda oli koolis rohkem üle hinnatud kui poisse.

Üksikülesannete lahendamisest

Ülesandeist oli õpilastel kõige hõlpsam täita sõnavara (võõrsõnade tundmise) ja vormimoodustuse ülesannet (A10, B7), raskeimaks osutus algustäheortograafia ülesanne (A9, B9). Tulemused olid nõrgemad ka interpunktsiooni-, sõnaliikide ja vormimoodustuse ja kuulamisülesande puhul. Tüdrukute tulemused olid kõigi ülesannete puhul poiste omadest mõnevõrra paremad. Tulemuste erinevus tüdrukute kasuks oli suurim lugemise ja küsimuste esitamise ülesande puhul (A7, B5), enam-vähem võrdväärased olid tulemused sõnavara ja vormimoodustuse ülesande puhul (A10, B7). Õpilaste tulemusi näis olevat mõjutanud see, et mõnd tüüpi ülesannetega ei olda veel harjutud (nt kuulamis- ja lugemisülesanded) või ei loetud vajaliku tähelepanu ja süvenemisega tööjuhendeid, kuid ka see, et mõned ülesanded osutusid raskeks ning töösse süvenemiseks ja selle üle kontrollimiseks ei jätkunud piisavalt aega.

Matemaatika tasemetöö sooritamine ja üldtulemused

Matemaatika tasemetöö sooritas 1399 õpilast 66 Eesti koolist. Saavutatud keskmine punktisumma **29,7** moodustas 69,1% maksimaalsest 43st punktist. Kõige rohkem õpilasi – 80 õpilast ehk 5,7% – sai töö tulemuseks 40 punkti.

Tasemetöö edukus (vähemalt rahuldavale hindele sooritanuid) oli 82,6% ja kvaliteet (hinnetele "4" ja "5" sooritanuid) 57,2%.

Ilmnes tulemuste seos koolitüübiga

Ilmnes, et eesti õppekeele koolide õpilaste tulemused olid küll mõnevõrra kõrgemad ning varieeruvad kui vene koolide õpilaste tulemused (punkte keskmiselt vastavalt 29,9 ja 29,2), kuid see erinevus polnud statistiliselt oluline. Õppekeelest tuleneda võivate erinevuste analüüsimisel koolitüüpide lõikes selgus, et ainus oluline erinevus oli gümnaasiumide 6. klassides õppijate tulemustes, kus eesti õppekeele gümnaasiumide 6. klasside õpilaste tulemused olid kõrgemad. See peaks kummutama kooliringkonnades ringleva müüdi vene õppekeele koolide matemaatikaõpetuse kõrgemast tasemest võrreldes eesti õppekeele koolidega.

Tulemuste erinevused ilmneseid aga koolitüübiti. Põhikoolide 6. klassi õpilaste tulemused olid madalamad gümnaasiumide 6. klassides õppinute tulemustest (keskmised punktisummad vastavalt 28 ja 30,4). Algkoolide 6. klassides õppinute tulemused aga gümnaasiumide 6. klassi õpilaste tulemustest madalamad ei olnud.

Tüdrukud sooritasid tasemetöö paremini kui poisid (keskmised vastavalt 30,6 ja 28,9 punkti). Seejuures vene õppekeelega õpilaste seas ei olnud see erinevus oluline, kuid eesti õppekeelega koolide õpilaste seas küll. Matemaatikadidaktika süvauuringud aga ei näita erinevusi poeg- ja tütarlaste matemaatikaalases võimekuses.

Tasemetöö hindest madalamad veerandihinded olid 39% poistest ja 28% tüdrukutest.

Tasemetöö ülesanded katsid oma temaatilise sisu poolest üsna hästi II kooliastme õppesisu, kontrollisid õppekava põhipädevuste (nt kindel arvutusoskus) omandatust ning ka funktsionaalse lugemisoskuse ja õpilaste matemaatilise võimekuse taset.

Ülesandetüüpidest osutusid töös raskemaks funktsionaalset lugemisoskust nõudvad ülesanded. Õpilaste jaoks olid rasked ka protsentarvutust sisaldanud ülesanded. Paremini lahendati geomeetriaülesandeid.

(Ülevaade on koostatud Merike Vardja "6. klassi eesti keele tasemetöö analüüsi" ja Jüri Afanasjevi "6. klassi matemaatika tasemetöö analüüsi" põhjal.)